

Norsk Reggio Emilia Nettverk

Nettverksbrev nr. 30, januar 2011

Kjære Reggio-nettverksmedlemmer – godt nytt år!

Åpningsbildet som ønsker dere et godt nytt år er fra barnehagen Salvador Allende i Reggio Emilia. En komposisjon av ulike materialer på terrassen der den norsk-danske studiegruppen ble mottatt med ettermiddags-te torsdag i studieuke 43 i 2010. Til vår store overraskelse fikk vi lov til å ta bilder i barnehagens uteområde til glede for mange av oss.

Kari Carlsen
Jorunn Halvorsen

Leder og faglig ansvarlig
Administrativ ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no
Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45
Telefon: 35 02 64 15

1

Jeg tillater meg å sitere fra turdeltakerne Trine Bjørnstad og Siri-Ann Storhaug fra Molde, som hadde referat fra besøket i denne barnehagen:

RAUSHET:

Vi ble møtt av noen veldig hyggelige mennesker, og et flott pyntet bord. Hvite duker på bordene, pyntet med høstløv. Gode kaker, frukt, punch, te, kaffe... Veldig hyggelig. Opplevdes som veldig gjestfritt. Lærerikt å se hvordan synet på barnet gjenspeiler seg i synet på mennesket - og hvordan man tar imot gjester - tenkte jeg!

Igjen har vi lagt et aktivt "Reggio-år" bak oss, og nye møtepunkter er planlagt i det nye året. Vi starter med informasjon om tre viktige begivenheter i året som kommer, sett av datoene:

Studieturen 2011 blir i uke 43, fra 23. – 28. oktober.

Mer informasjon kommer så snart vi har fått opplysninger fra Reggio Children om kostnader i år. Men sett av uka og begynn å spare og bearbeide mulige økonomiske støttespillere. Vi regner med at prisen ligger på ca 18 000 kr pr. person i år også. (I fjor klarte vi det for noe under). Du finner mer informasjon og en lenke for påmelding på www.hit.no/Reggio-Emilia

Sett av uka og spre informasjon!

To kurs med fagpersoner fra Reggio Emilia i mars og april/mai.

1) **Tiziana Fillipini og Ivana Soncini** kommer 7. mars til Notodden eller Porsgrunn – sted ikke helt avklart ennå, i samarbeid mellom Høgskolen i Telemark og Norsk Reggio-nettverk, og til Oslo 8. mars i samarbeid med Barnehageforum. **Tema: "Se de minste – se barna med spesielle rettigheter"**. Se lenker:

[Notodden 7. mars](#)

[Oslo 8. mars](#)

2) **Stefano Sturloni og Maddalena Tedeschi** kommer 29.april til Notodden i samarbeid med Høgskolen i Telemark, og til Trondheim 2. mai i samarbeid med Barnehageforum. **Tema: "Stier i det ukjente med Reggio Emilia – naturvitenskap og skapende handling"**. Temaer med fokus på lysprosjekter. Se lenke og nærmere omtale nedenfor.

[Notodden 29. april](#)

[Trondheim 2. mai](#)

Kort rapport om året som gikk:

Studieturen 2010

Studieturen til Reggio Emilia i uke 43 i oktober 2010 ble igjen vel gjennomført, med ca 45 norske deltakere og 20 danske. Gode opplegg og presentasjoner fra fagfolkene i Reggio Emilia og spennende diskusjoner blant både norske og danske kolleger. Svært mange fornøyde deltakere har gitt gode tilbakemeldinger på en innholdsrik, inspirerende og hyggelig

Kari Carlsen
Jorunn Halvorsen

Leder og faglig ansvarlig
Administrativ ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no
Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45
Telefon: 35 02 64 15

kursuke. Det er noe annet å være i Reggio Emilia, og oppleve barnehagene, de engasjerte foredragsholderne og byen og Loris Malaguzzi-senteret.

Begge foto: Siri-Ann Storhaug

Her noen flere glimt fra turen, igjen fra barnehagen Salvador Allende, der vi også møtte foredragsaktuelle atelierista Stefano Sturloni som kommer i 2011, og har mye fokus på blant annet arbeid med naturmaterialer. Jeg tillater meg igjen å sitere fra barnehagebesøket og Trine Bjørnstad og Siri-Ann Storhaugs referat til vår felles studietur-rapport:

Kreativitet:

Vi ankom barnehagen via et stort uteområde som "sydet" av kreativitet.

I trærne hang det vever i forskjellige mønster og med forskjellige materiell. Mye naturmateriell.

Det var laget rom- delere av tråder som det var festet keramikk figurer på, det var instrumenter i trærne, det var staffeli, det var bambus hytte, det var labyrint, det var klatrevegg, det var "jungel-skog"

Uteområdet var stort, og med mange små "rom i rommet"

Foran vinduene på utsiden var det tett i tett med plastkasser. Det var det samlet pinner, steiner, blader, kongler o.s.v. Alt var sirlig sortert etter form og farge, og noen av barnas kreasjoner lå på bakken.

Det var mange kunstverk og mange prosjekter på uteområdet. Alt var systematisk og skikkelig, og ingen ting virket tilfeldig. Det virket som de hadde en plan med alt det kreative-prosjektene- på uteområdet. Til og med støvlene til barna var plasser i fine hyller på utsiden, og ble en kreativ installasjon i seg selv.

Inne "blomstret det " over alt. Ferdige og pågående prosjekter lå fremme, hang i tak, på vegger, og var pent utstilt.

Flotte powerpoint presentasjoner over arbeidet gikk på storskjerm. Dokumentasjonen i denne barnehagen var omfattende. Det var mange bilder på veggene. Flott presentert. Atelieret var IMPONERENDE. Veldig stort, systematisk og med enormt utvalg i materiell som kunne stimulere kreativitet. Også her var alt veldig systematisk. Det var få barn i barnehagen da vi var der. I noen av rommene spiltes det klassisk musikk. Med musikken i bakgrunnen, og alle de kreative arbeidene foran oss, og alt materiell rundt oss, fikk jeg følelsen av å være på en kunst utstilling. Barnehagen ble som en oase i byen. Kreativiteten blomstret over alt. Det som fasinerte meg var at alt samtidig var systematisk, og inntrykket ble ikke rotete.

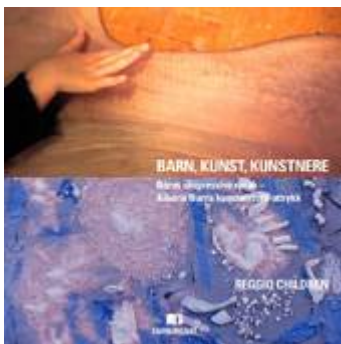
En annen av de norske deltakerne, Hege Hansen, skriver fra Tiziana Filippinis foredrag om dokumentasjon:

Pedagogisk dokumentasjon skal brukes til å beskrive et forløp og hva som har foregått i prosessen i prosjektet. Pedagogene skal lære noe av dokumentasjonen – pedagogen lærer barnet bedre å kjenne og seg selv bedre å kjenne. Det er en del av etterutdanningen til pedagogen. Pedagogen har innvirkning på barnet. Ved hjelp av pedagogisk dokumentasjon kan man verdibedømme selve prosessen; hva har vi fått til eller hva har vi ikke fått til... se på selve planleggingen gikk det som man planla nådde man målet som ble satt opp, eller kom man frem til noe helt annet? Det er mange forskjellige typer dokumentasjoner, det avhenger av hvilke prosjekter man holder på med.

Dette temaet kommer til å bli fulgt opp i kurset med Tiziana Filippini i Norge i mars 2011.

Bokutgivelser

Samarbeidet med Fagbokforlaget og redaktør Jannike Sunde, for å utgi originallitteraturen fra Reggio Emilia har vært svært fruktbart også i år. En praktfull bildebok foreligger på norsk, og er en metodisk og estetisk interessant utgivelse (nettopp anmeldt i Bokormen – Barnehageforum): *Barn kunst kunstnere – Alberto Burris kunstneriske uttrykk*. Reggio Children.

For bestilling se <http://www.fagbokforlaget.no/?isbn=9788245009194> eller barnehageforum med medlemsrabatt.

Kari Carlsen
Jorunn Halvorsen

Leder og faglig ansvarlig
Administrativ ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no
Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45
Telefon: 35 02 64 15

For meg har det vært et spennende faglig samarbeid med Fagbokforlaget og Jannike å arbeide med denne boka. Den gode kontakten mellom Fagbokforlaget og Reggio Children gir framtidige muligheter for mer av originallitteraturen fra Reggio Emilia på Norsk. Vi vet allerede om en kommende utgivelse – dere får informasjon så snart den foreligger.

Angående litteratur fra Reggio Children, så foreligger det en hel del oversatt til engelsk. Hvis det er stor nok interesse for dette, kan Norsk Reggio Emilia nettverk være behjelpelig med å skaffe de mest aktuelle av disse bøkene. Jeg ber om tilbakemelding fra dere som er interesserte. Det finnes en del gode beskrivelser av prosjekter og utstillingskataloger med mer. Så gi tilbakemelding.

Kurs i 2010

I samarbeid med Utviklingsforum kom Giovanni Piazza, tidligere atelierista i barnehagen La Viletta til Oslo 29.4.2010. Han snakket om sine erfaringer under tittelen arbeid med natur og IT i Reggio Emilia. Kurset med Stefano Sturloni og Maddalena Teddeschi var planlagt høsten 2010, men måtte utsettes til april-mai denne våren. Vi er glade for at de har mulighet til å komme.

Utstilling til Norden

Også i fjor skrev jeg om arbeidet med ny Reggio Emilia-utstilling til Norden. I det nordiske nettverket er Utstillingsgruppa nå inne i en svært spennende fase i samarbeid med et svensk arkitektfirma. Vi håper å ha et endelig møte med Reggio Children i overgangen januar-februar 2011 omkring utstillingens utforming, men som dere skjønner, så tar dette virkelig lang tid. Men håpet om en skreddersydd og spennende utstilling er stadig sterkt. Dere hører mer når vi vet sikkert at vi er i mål med avtalen.

Internasjonalt arbeid

Om det internasjonale arbeidet kan jeg rapportere at Reggio Children omorganiserer det internasjonale nettverket slik jeg skrev om i februar i fjor, til en mer formell organisasjon, knyttet til Loris Malaguzzi International Center. Dette er også arbeid som har tatt betydelig tid for meg som kontaktperson til Reggio Children i året som gikk. Det internasjonale nettverket er i første rekke et støtteapparat for Reggio Children i forhold til å kanalisere kontaktene til Reggio Children slik at de ikke overveldes av henvendelser fra enkeltpersoner, og sikre så langt det er mulig at de som kaller seg reggio-inspirerte både er seriøse i forhold til hva som er kilden til denne inspirasjonen, og får mulighet til å møte personer fra Reggio Emilia i eget land, og at studieturer blir arrangert i samarbeid med Reggio Children. Samtidig har Reggio Children høye ambisjoner for det felles arbeidet for barns rettigheter slik Loris Malaguzzi har formulert det, blant annet i boka "Rettigheter" som nå foreligger på Norsk.

Det internasjonale arbeidet gir mulighet til deltakelse på ulike konferanser og andre arrangement i Reggio Emilia, som dere har fått informasjon om tidligere, men også rundt i verden for de som har anledning til det.

Det første internasjonale arrangementet er en konferanse i England, Tynemouth, den 15.-17.februar 2011. **Tema: 'The school as a place of research'**, (der school betyr barnehage). Vi legger ved to vedlegg med mer informasjon og påmeldingsskjema til konferansen.

Nye medlemmer

Kari Carlsen

Leder og faglig ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45

Jorunn Halvorsen

Administrativ ansvarlig

Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 15

Det er stor interesse for Reggio Emilias pedagogiske filosofi i Norge, og Norsk Reggio Emilia Nettverk har fått flere medlemmer. En oppdatert medlemsliste sendes som vedlegg, slik at dere kan se hvem som er hvor i landet. Her har vi også lagt inn fylke i egen rubrikk, slik at det skal være lettere for dere å finne hverandre. Jeg oppfordrer dere til å sjekke den oppdaterte medlemslisten, og ta kontakt til andre i samme region for utveksling av erfaringer, ideer og for faglig samarbeid. Om dere starter, eller har startet lokale eller regionale nettverksgrupper vil vi svært gjerne vite det.

Velkommen til dere som er nye i nettverket!

Litt mer om vårens kurser med folk fra Reggio Emilia

”Se de minste – se barna med spesielle rettigheter”

Ivana Soncini og Tiziana Filippini kommer igjen til Norge og øser av sine rike erfaringer og faglige kunnskap i arbeid med barn i de kommunale barnehagene i Reggio Emilia. Ivana er psykolog, og er ansvarlig for oppfølging av barn med spesielle behov, eller spesielle rettigheter, som de sier i Reggio Emilia. Hun holdt kurs for Norsk Reggio Emilia-nettverk i Drammen høsten 2008. Hennes engasjement og faglige kunnskap om barn med utviklingshemming er omfattende og hun er en medrivende foredragsholder. Tiziana er pedagogista og pedagogisk veileder i kommunen. Hun er en av de fagpersonene i Reggio Emilia som best kjenner Norden og Norske og Danske forhold, og er en trygg og kunnskapsrik formidler. Gjennom arbeidet på dokumentasjonssenteret som nå ligger i Loris Malaguzzi internasjonale senter, har hun fulgt utviklingen av dokumentasjon som pedagogisk utviklingsinstrument gjennom hele historien til de kommunale barnehagene i Reggio Emilia. Tiziana holdt kurs for Norsk Reggio Emilia Nettverk og Barnehageforum sammen med førskolelærer Laura Rubizzi våren 2009.

På kursdagen viser Ivana hvordan hun og kollegene i Reggio Emilia samhandler med barn med spesielle rettigheter. Hun gir innblikk i rammefaktorer og pedagogiske valg og dilemmaer i arbeidet for å finne nøkler til å forstå barn med sterk utviklingshemming. Svært spennende er det å oppleve hvordan andre barn i gruppa bidrar til framskritt og fellesskap på en helt konkret måte for disse barna.

Pedagogisk dokumentasjon som redskap til *å se* er en nøkkel i Tizianas kursbidrag. Hun viser hvordan dokumentasjon inngår i det daglige livet i barnehagen, både som kilde til innsikt i de læringsstrategier det enkelte barnet har, og til å bli oppmerksom på og forstå den samhandling som foregår mellom barna og mellom barna og de voksne.

Dokumentasjonen gir mulighet til felles refleksjon og diskusjoner i voksengruppa, og tydeliggjør mulige veier videre i arbeidet som pågår. Vi får innsikt i hvordan prosjektarbeider i Reggio Emilias barnehager kan utvikle seg, og denne gangen har vi bedt Tiziana hente flest eksempler på hvordan dette foregår med særlig fokus på de minste.

Kurset holdes på Notodden mandag 7. mars 2011, klokka 0930 til 1600. Prisen er 1200 kroner, for nettverksmedlemmer 1050 kroner. For påmelding, gå inn på www.hit.no/Reggio-Emilia og ”Se de minste...”.

Kari Carlsen
Jorunn Halvorsen

Leder og faglig ansvarlig
Administrativ ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no
Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45
Telefon: 35 02 64 15

Kurset arrangeres også i samarbeid med Barnehageforum i Oslo 8. mars fra klokken 1000 til 1600. Pris kr 1 390,-. Pris for medlemmer av Norsk Reggio Emilia-nettverk kr 1 100,-. Medlemmer bes ta kontakt på mail post@utviklingsforum.no for å oppnå redusert pris.

Kurset blir tolket.

Stier i det ukjente med Reggio Emilia – naturvitenskap og skapende handling

Barnehagen Salvador Allende i Reggio Emilia arbeider med prosjekter som tar utgangspunkt i naturopplevelser og fysiske fenomener som lys, vann, årstider, og det vi vil kalle naturvitenskapelig kunnskap. Maddalena Tedeschi og Stefano Sturloni har arbeidet sammen gjennom mange år, og øser av sin rike erfaring gjennom denne kursdagen full av eksempler og refleksjoner, både fra Salvador Allende med blant annet prosjektet «Helionautica» med 5-6 åringene, men også med eksempler fra arbeid med de helt små, blant annet i prosjektet «Ekkoer av lys». Vi følger dem gjennom dagen der det tosidige forholdet mellom barn og voksne alltid søker eksperimentelle løsninger for å finne stier inn i det ukjente, som er forutsetningen for skape kunnskap.

Stefano Sturloni er naturfotograf og atelierista i barnehagen. Samtidig som han selv er levende opptatt av naturen, utvikles prosjektene på karakteristisk Reggio Emilia-vis, med fokus på barns lek og nysgjerrige utforskning, og på skapende arbeid med materialer som kan stimulere til videre utvikling av deres egne ideer og teorier.

Maddalena Tedeschi er pedagogista, og har inntil nylig vært den pedagogiske veilederen for barnehagen. Også hun er opptatt av realfag, blant annet hvordan barn utvikler matematisk forståelse.

Kurset arrangeres i samarbeid med Høgskolen i Telemark. For påmelding, gå inn på www.hit.no/Reggio-Emilia. Kurset holdes på Notodden fredag 29. april 2011, klokka 0930 til 1600. Prisen er 1200 kroner, for nettverksmedlemmer 1050 kroner.

Kurset arrangeres også i Trondheim 2. mai fra klokken 1000 til 1600. Det koster kr 1 295,- å delta. Pris for medlemmer av Norsk Reggio Nettverk er kr 1 100,-. Medlemmer bes ta kontakt på mail post@utviklingsforum.no for å oppnå redusert pris.

Kurset blir tolket.

Nok et Reggio-inspirert kurs i regi av Barnehageforum denne våren:

Reggio-inspirert – hva betyr det?

med Ann Sylvi Olsen fra Svartlamon Barnehage

Mange barnehager i Norge har lært mye av den pedagogiske filosofi og praksis som kjennetegner barnehagene i Reggio Emilia. Disse barnehagene sier gjerne om seg selv at de er «inspirert av Reggio Emilia». Men hva betyr det? Hva er det som inspirerer? Og hva gjør disse barnehagene konkret for å leve opp til sine idealer? Nå kan du lære av erfaringene fra Svartlamon barnehage som selv er «inspirert av Reggio Emilia» og der pedagogisk dokumentasjon brukes som arbeidsredskap.

Pedagogisk dokumentasjon kan ofte virke litt vanskelig og tidkrevende, men pedagogene i Svartlamon barnehage har erfart at denne kan bli et nyttig verktøy for refleksjon, dialog og

Kari Carlsen

Leder og faglig ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45

Jorunn Halvorsen

Administrativ ansvarlig

Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 15

utvikling. Pedagogisk dokumentasjon påvirker måten du møter barn, foreldre og kolleger. Gjennom presentasjon av flere prosjekter forklarer styrer **Ann Sylvi Olsen** hvordan pedagogene arbeider i forhold til barns læring, samarbeid med foreldrene og lokalmiljøet – og sist, men ikke minst: i forhold til pedagogenes egen utvikling og læring.

[Informasjon](#) om ”Inspirert av Reggio Emilia”.

Aktuelle lenker

Til kommunen Reggio Emilias barnehager: <http://zerosei.comune.re.it>

Til Reggio Emilia Institutet i Stockholm. Se nytt program www.reggioemilia.se

Det Danske Reggio Emilia Netværk.. www.reggioemilia.dk Se blant annet medlemsbladet REfleksjoner

Håper dette var litt av hvert å reflektere over. Lykke til med deres Reggio-inspirerte arbeid over det ganske land!

Vinterlig hilsen fra Kari Carlsen og Jorunn Halvorsen

Kari Carlsen
Jorunn Halvorsen

Leder og faglig ansvarlig
Administrativ ansvarlig

Kari.Carlsen@hit.no
Jorunn.Halvorsen@hit.no

Telefon: 35 02 64 45
Telefon: 35 02 64 15